

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**Наукові історичні
школи : історія і
сучасність**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН
ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА**

Освітній ступінь	Доктор філософії
Галузь знань	03 гуманітарні науки
Спеціальність	032 історія та археологія
Освітньо-професійна програма	Історія та археологія
Кількість кредитів	4
Рік підготовки, семестр	2 рік, 3 семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Дисципліна за вибором
Дні занять	Згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації	щопонеділка 13.05–14.20 (311 кабінет).
Викладач	кандидат історичних наук, доцент Острианко Андрій Миколайович
Контакти	E-mail: ostryanko@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Наукові історичні школи : історія і сучасність» знайомить слухачів з особливостями роботи істориків у період функціонування класичної, некласичної та постнекласичної науки.

В рамках опанування дисципліни здобувачі освіти знайомляться з роботами класиків теорії науки, основаними моделями розвитку сучасної науки та наукових знань, з'ясують місце наукових шкіл у становленні сучасної історіографії.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів освіти з колективними (груповими) формами співпраці істориків, з'ясування співвідношення індивідуального та колективного у науковій творчості.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

ЗК 1. Здатність до системного наукового мислення для здійснення дослідницької діяльності на основі власного наукового досвіду та світогляду.

ЗК 2. Здатність до вирішення актуальної наукової проблеми шляхом аналізу наявного наукового доробку та створення нових знань та методів для її розв'язання.

ЗК 3. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези, планувати, розробляти та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти і програми.

ФК 1. Здатність до комплексного вивчення та системного розуміння галузі «Гуманітарні науки» (Історія та археологія) за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК 7. Здатність презентувати результати наукових досліджень з історії та археології в усній і письмовій формі з урахуванням галузевої специфіки відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК 8. Здатність до постановки та вирішення нових проблем в галузі історії та археології, запровадження результатів інноваційної діяльності до наукового обігу та їх широкої популяризації.

ФК 9. Здатність проводити експертизу наукових праць, рецензувати публікації та автореферати зі спеціальності історія та археологія, виконувати ф

у
н

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

К №	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1				
1	Колективна праця в історії	4	2	16
2	Історичні кафедри в університетах	4	4	16
3	Дослідницькі підрозділи науково-дослідних установ	4	4	16
Змістовий модуль 2				
5	Наукові історичні школи доби класичної науки	4	4	20
6	Колективна творчість істориків на сучасному етапі	4	2	16
Разом за курс - 120 год		20	16	84

Г
о

к
е
р

Тематика практичних занять

Тема 1. Моделі розвитку сучасної науки (2 години)

План:

1. Кумулятивна модель.
2. Позитивістська модель.
3. К. Поппер, Т. Кун, П. Феєрабенд, Т. Парсонз, І. Лакатос про перспективи розвитку наукових знань.
4. Проектна діяльність в сучасній науці.

Тема 2. Університетські кафедри як осередки розвитку історичної науки (4 години)

1. Кафедри історії Київського та Одеського університетів як осередки розвитку історичної науки в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.
2. Кафедри Ніжинського історично-філологічного інституту як центри розвитку історичної науки в регіоні наприкінці XIX – на початку XX ст.

Тема 3. Дослідницькі підрозділи науково-дослідних установ (4 години)

1. Основні принципи організації та діяльності науково-дослідних установ.
2. Положення про організацію наукової та науково-дослідної діяльності НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

Тема 4. Наукові історичні школи доби класичної науки (4 години)

Представлення та обговорення аналітичних оглядів наукових шкіл у вітчизняній історичній науці.

Тема 5. Колективна творчість істориків на сучасному етапі (2 години)

1. Незримий коледж як модель організації співпраці у сучасній корпорації істориків.
2. Комунікативні мережі як основа колективної творчості в історичній науці.

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Білокінь С. І. Київська школа акад. М. С. Грушевського. *Український історичний журнал*. 1996. № 5. С. 106–131.
2. Ващенко В. Лекції з історії української історичної науки другої пол. XIX – поч. XX ст. Дніпропетровськ, 1998, 140 с.
3. Киян О. І. Генезис поняття „київська історична школа“ в історіографії. *Історіографічні дослідження в Україні*, 1999, вип. 9, с. 154–65.
4. Киян О.І. Володимир Антонович як історик й основоположник Київської історичної школи в українській історіографії другої пол. XIX – поч. XX ст. К., 2005, 490 с.
5. Кун Т. Структура научних революцій. М.: «АСТ», 2020. 320 с.
6. Михальченко С. И. Киевская школа в российской историографии (В. Б. Антонович, М. В. Довнар-Запольский и их ученики). М.; Брянск, 1997, 228 с.
7. Музичко О. Київська школа істориків В. Антоновича та Одеська школа істориків І. Линниченка: порівняльний аналіз . *Людина. Світ. Суспільство* (до 175-річчя філософського факультету), 2009: Міжнар. наук. конференція (21–22 квіт. 2009 р.): Мат-ли доп. та виступів. К., 2009, ч. V, с. 108–10.
8. Острянюк А. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії. *Історіографічні дослідження в Україні*. 2012. Вип. 22. С. 293–310.
9. Острянюк А.М. Наукові школи: несучасні сучасники. *Історик і влада: Колективна монографія* / Відп. ред. В. Смолій; Творчий керівник проекту І. Колесник. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. С. 303–327.

10. Острянюк А.М. Ніжинська історична школа (до постановки проблеми). *Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів*. Київ, 2001. Т. 7. С. 369–391.
11. Острянюк А.М. Ніжинська історична школа в українській історіографії кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. *Література та культура Полісся*. Ніжин, 2002. Вип. 18. Особливості розвитку історії та культури на Поліссі та в Лівобережній Україні. С. 75–82.
12. Острянюк А.М. Ніжинська історична школа: доба розквіту (20-і – початок 30-х рр. ХХ ст.). *Сіверянський літопис*. 2000. № 5. С. 31–38.
13. Острянюк А.М., Коваленко О.Б. Розгром Ніжинської історичної школи. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики* [Число 5] / Історіографічні дослідження в Україні [Вип. 10]: Збірка наукових праць на пошану академіка НАН України В.А. Смолія: У 2 ч. / Відп. ред. М.Ф. Дмитрієнко, Ю.А. Пінчук. Київ: НАН України, Ін-т історії України, 2000. Частина 2. С. 341–352.
14. Тельвак В.В., Педич В.П. Львівська історична школа Михайла Грушевського. Львів : Світ, 2016. 424 с.
15. Школи в науці. М.: Наука, 1977. 523 с.
16. Юркова О.В. Діяльність науково-дослідної кафедри історії України М. С. Грушевського (1924–1930 рр.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. 433 с.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Політика курсу

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності студентами визначається «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)) і передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
робота на практичному та семінарському занятті	5	20	до 100
Усього:			до 100